

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้มีดังนี้

1. แนวคิดด้านการเปิดรับและการแสวงหาข่าวสาร
2. ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ (The Uses and the Gratifications Approach)
3. ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ (Expectancy Theory)
4. แบบจำลองเชิงพึ่งพา - ผลของการสื่อสารมวลชน (A dependence model of mass

media effect

การเปิดรับข่าวสาร

ปัจจัยในการสื่อสารที่มักจะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งสารไปยังผู้รับสารก็คือ กระบวนการเลือกสรร (Selective Processes) ของผู้รับสาร ซึ่งประกอบด้วย การกลั่นกรอง 3 ชั้น ดังนี้

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้ออ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่ง หรือเลือกชมวิทยุโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่ง เป็นต้น การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิเช่น บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึคนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอยหรือสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทัศนคติที่มีอยู่เดิมแล้ว จะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ

นอกจากทัศนคติเดิมที่เป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ยังมีปัจจัยทางด้านสังคม จิตใจ และลักษณะส่วนบุคคลอีกมากมายหลายประการ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อ อุดมการณ์ ลัทธินิยม ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ฯลฯ

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เป็นกระบวนการกลั่นกรองขั้นต่อมา เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้วก็เชื่อว่า

ข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีความหมายข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่ตรงกัน ความหมายของข่าวสารที่ส่งไปถึงจึงมีได้อยู่ที่ตัวอักษร รูปภาพ หรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับสารที่จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมาย ความเข้าใจของตัวเอง หรือตามทัศนคติตามประสบการณ์ ตามความเชื่อ ตามความต้องการ ตามความคาดหวัง ตามแรงจูงใจ ตามสภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ขณะนั้น เป็นต้น

3. กระบวนการเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า

การเลือกจดจำนั้นเปรียบเสมือนเครื่องกรองชั้นสุดท้ายที่มีผลต่อการส่งสารไปยังผู้รับสาร ในบางครั้งข่าวสารอาจจะถูกปฏิเสธตั้งแต่ขั้นแรกโดยการไม่เลือกอ่าน ฟัง หรือชม สื่อมวลชนบางฉบับหรือบางรายการ ในกรณีที่ผู้รับสารหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้รับสารก็อาจจะพยามตีความข่าวสารที่ได้รับตามความเข้าใจหรือความต้องการของตนเอง แต่หากว่าข่าวสารนั้นไม่เปิดโอกาสให้ตีความหมายแตกต่างไปได้ ผู้รับสารก็ยังมีโอกาสปฏิเสธข่าวสารนั้นได้อีกเป็นชั้นสุดท้าย กล่าวคือเลือกจดจำเฉพาะบางส่วนที่ตนเองสนใจหรือต้องการเท่านั้น (Klapper , 1960)

นักลงทุนรายย่อยมีการเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ โดยสื่อที่นักลงทุนจะเปิดรับมีอยู่หลายแหล่ง ขึ้นอยู่กับว่านักลงทุนจะเลือกสนใจหรือเปิดรับจากแหล่งใด โดยที่การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิเช่น ทัศนคติดั้งเดิม ปัจจัยด้านสังคม จิตใจ และปัจจัยส่วนบุคคลอีกมากมาย อาทิเช่น ปัจจัยด้านเพศ นักลงทุนเพศชายและเพศหญิงอาจมีการเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านรายได้ นักลงทุนที่มีรายได้น้อยและนักลงทุนที่มีรายได้มาก อาจมีการเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน ส่วนในขั้นของการเลือกรับรู้หรือตีความ เมื่อนักลงทุนเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้ว ก็จะมีการตีความข่าวสารนั้นแตกต่างกันออกไปตามปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักลงทุน เช่นนักลงทุนระยะสั้นและนักลงทุนระยะยาวก็จะมี การเลือกรับรู้หรือตีความแตกต่างกันออกไป นักลงทุนระยะสั้นอาจเลือกรับรู้ข่าวที่เข้ามากระทบและมีผลช่วงสั้นต่อการลงทุน เช่นข่าวลือ ส่วนนักลงทุนระยะยาวจะเลือกรับรู้ข่าวที่เข้ามาและมีผลระยะยาวต่อการลงทุน เช่นข่าวผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนต่างๆ ในด้านของการเลือกจดจำก็เช่นกัน นักลงทุนรายย่อยจะมีการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ตรงกับความต้องการ ทัศนคติของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วย หากข่าวสารข้อมูลไหนที่นักลงทุนเห็นว่าเกี่ยวข้องหรือมีผล

กระทบต่อหลักทรัพย์ที่ตนเองถือครองหรือเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ที่จะเข้าไปลงทุน ก็มักจะเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารนั้นๆ

จากการศึกษาของ ปราการ ทวีสุวรรณ และคณะ (2531) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง “ทัศนคติของผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุน คือ ผลประกอบการของบริษัทหลักทรัพย์นั้นมีราคาต่ำ เงินปันผล ค่าพีอี การเพิ่มทุนจดทะเบียนของกิจการ ชื่อเสียงของผู้บริหาร และระดับราคาหุ้นที่กำลังพุ่งขึ้นสูง

สภาพตลาดที่ทำให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุนคือ ปัจจัยอันเนื่องมาจาก ราคาหุ้นกำลังลดลง รongลงมาคือ อัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไปลดลง หุ้นกำลังปรับตัวสูง เป็นช่วงปันผล ราคาหุ้นกำลังลดลง และสภาพตลาดอยู่ในภาวะทรงตัวไม่เคลื่อนไหวมาก โดยขึ้นอยู่กับความรู้ของนักลงทุนที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมที่ผู้ลงทุนแต่ละรายมีประสบการณ์อยู่ โดยใช้ปัจจัยหลายปัจจัยพิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุน

ด้านแหล่งเงินทุนที่ผู้ลงทุนใช้ซื้อหลักทรัพย์ ส่วนใหญ่ใช้เงินส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 72.5 รongลงมาคือใช้เงินทุนส่วนตัวรวมกับวงเงินที่ได้รับจากโบรกเกอร์ และใช้เงินส่วนตัวกับเงินญาติพี่น้อง

ประเภทของกิจการที่ผู้ลงทุนให้ความสนใจ มีผู้ตอบว่าหลักทรัพย์ของบริษัทเงินทุน และบริษัทหลักทรัพย์มากที่สุด รongลงมาคือ หลักทรัพย์ของกิจการอุตสาหกรรม กลุ่มพาณิชย์กรรม กลุ่มธนาคารพาณิชย์ หลักทรัพย์ของหน่วยลงทุน หลักทรัพย์ในกลุ่มบริการ และอื่น ๆ

พฤติกรรมการขายหลักทรัพย์ของนักลงทุน พบว่า จะตัดสินใจขายโดยเก็บไว้จนได้กำไรก่อน รongลงมาคือ เก็บไว้จนเชื่อว่าราคาไม่สูงขึ้นไปอีก นักลงทุนที่มีลักษณะเป็นนักเก็งกำไรจะเปลี่ยนพฤติกรรมมาเป็นนักลงทุนระยะยาวทันที หากประสบผลขาดทุนจากการถือหลักทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเพราะการไม่ยอมรับผลการขาดทุน มีส่วนคืออยู่บ้างในลักษณะการสร้างเสถียรภาพให้กับตลาด เพราะการที่นักลงทุนไม่เทขายหุ้นออกมาโดยพร้อมเพรียงกัน ก็จะช่วยมิให้ราคาหลักทรัพย์ลดต่ำลงรวดเร็วเกินไป

จากการศึกษาของ เพ็ญ พันธุมโกมล (2520) เรื่อง “บทบาทของบริษัทเงินทุนต่อการพัฒนาตลาดเงินทุน” และท่าทีของผู้ลงทุนซึ่งได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่ร่วมลงทุนโดยการซื้อตราสารการพาณิชย์ที่บริษัทเงินทุนนำออกมาจำหน่ายและการลงทุนในหลักทรัพย์ ด้วยการสอบถามเจ้าหน้าที่ของเงินทุน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการดำเนิน

งานของบริษัทเงินทุน ยังไม่มีความเชื่อมั่นในบริษัทเงินทุน และมักจะนำไปเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกิจการที่ดำเนินงานมาช้านาน เป็นที่รู้จักและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนมาก่อน ด้านฐานะทางการเงินของบริษัทเงินทุนเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น เช่น ธนาคารพาณิชย์ ก็เป็นเพียงสาขาหนึ่งของธนาคารเท่านั้น มีการดำเนินงานอย่างกว้างขวางกว่า ทำให้ประชาชนที่สนใจการลงทุนเห็นว่า มีความเสี่ยงเกินไป อีกทั้งผลตอบแทนที่จะได้รับไม่แน่นอน เช่น ราคาหลักทรัพย์อาจลดลงในวันใดวันหนึ่งก็ได้ โดยเฉพาะหลักทรัพย์ของธุรกิจที่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ผู้ลงทุนย่อมไม่แน่ใจในความปลอดภัยและความคล่องตัวของหลักทรัพย์นั้น เช่น จะได้รับเงินปันผลสม่ำเสมอหรือไม่ และจะได้รับในอัตราเท่าใด จะขายได้ในราคาดีหรือขาดทุน หรืออาจไม่ได้รับเงินทุนคือ ในกรณีที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ประสบความล้มเหลวและต้องเลิกกิจการไป รวมทั้งผู้ลงทุนส่วนหนึ่งเห็นว่า การลงทุนอีกประเภทหนึ่งให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เช่น การซื้อสลากออมสินซึ่งมีการจ่ายเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบ 3 ปี และมีโอกาสถูกรางวัลอีก 36 ครั้ง หรือการลงทุนโดยซื้อที่ดินไว้ขายเพื่อเก็งกำไร และยังสามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมของได้อีกด้วย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของบริษัทยังให้ความเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาการลงทุนของประชาชนทั่วไป ดังนี้คือ

1. ผลประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินปันผลที่บริษัทจ่ายมาแล้วในปีก่อนๆ รวมทั้งนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทในอนาคต เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับการลงทุนอย่างอื่นทั้งในด้านผลประโยชน์และความเสี่ยงภัย
2. ความสามารถในการหารายได้หรือก่อให้เกิดกำไร ผลการดำเนินงานทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมถึงความสามารถของคณะผู้บริหาร ประกอบกับความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่วางใจของคนทั่วไป
3. โอกาสของธุรกิจ หมายถึง โอกาสของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ ที่มีโอกาสจะได้กำไรดี สามารถจ่ายเงินปันผลได้สูง และมีโอกาสขยายการดำเนินงานในภายหน้า
4. ขนาดของกิจการ ผู้ลงทุนมักสนใจและเลือกที่จะลงทุนในบริษัทที่มีขนาดใหญ่ และมีความเจริญเติบโต

เจ เอฟ ธนาคม (2538) ได้แนะนำว่าการลงทุนในปัจจุบันสิ่งที่มีอิทธิพลต่อนักลงทุน และมักจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากที่สุดในการซื้อขายคือ “ข่าว หรือ Inside information” ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเสมอในช่วงที่หุ้นซบเซา และมักจะเป็นเหยื่อล่อชั้นดีที่นักลงทุนรายใหญ่นำมาใช้ แม้แต่นักวิเคราะห์ก็ยังคงตกเป็นเหยื่อด้วยเช่นกัน ลักษณะข่าวจะมีตั้งแต่เรื่องการ

ครอบงำกิจการ(Takeover), ข่ววการเมือง, ข่ววการเพิ่มทุน ตลอดจนผลประโยชน์ประกอบการ หรือการใช้หัวข่อข่าวรายวันของหนังสือพิมพ์ในการวิเคราะห์ แม้แต่การวิเคราะห์บริษัทเพียงแค่การเยี่ยมชมและสัมภาษณ์ผู้บริหาร (ซึ่งมักพูดเพียงข้อดีของบริษัทตนเองเท่านั้น) ดังนั้นการได้ “ข่าว (ลือ)” มาในระหว่างวันที่ซื้อข่วยให้ถือหลักพิจารณา คือ

1. เราเป็นแหล่งข่าวที่เท่าไร มือที่สอง สาม สี่ หรือ ห้า
2. ผู้ให้ข่าวน่าเชื่อถือหรือไม่ ข่าวในอันดับที่เท่าไร ผู้ให้ข่าวมีความสัมพันธ์กับต้น

แหล่งข่าวเพียงใด

3. ข่าวที่ได้รับสอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐาน(fundamental) เพียงใด มีผลกระทบต่อบริษัทในสาระสำคัญต่อตัวเลขทางการเงินมากแค่ไหน เช่น ข่ววการเพิ่มทุน บริษัทนั้นๆมีความจำเป็นในการเพิ่มทุนหรือไม่ ข่ววการถูกครอบงำกิจการหรือการเข้าครอบงำกิจการบริษัทนั้นมีลักษณะหรือข้อแม้ที่ควรถูกทำการครอบงำกิจการหรือไม่ หรือข่ววการเข้าไปลงทุนในกิจการใหม่ๆ ควรพิจารณาด้วยว่าเป็นเงินลงทุนมากน้อยเท่าใดถ้าเปรียบเทียบกับสินทรัพย์บริษัท ตลอดจนระยะเวลาที่จะได้รับประโยชน์จากการลงทุนเพราะบางครั้งเงินลงทุนเพียงเล็กน้อยไม่สร้างมูลค่าเพิ่มต่อกิจการอย่างมีสาระสำคัญก็ได้ หรือระยะเวลาการลงทุนกว่าที่จะเห็นผลตอบแทนใช้เวลาถึง 2 ปีข้างหน้า เป็นต้น

4. พิจารณาทางปัจจัยเทคนิค(Technical) ว่ามีการทุบราคาหุ้นสะสมของมาก่อนล่วงหน้าหรือไม่ ราคาปรับตัวขึ้นมากี่วันแล้ว หรือก็ช่วงราคาแล้ว ถ้าเข้าไปซื้อ ณ ระดับราคาขณะนั้นจะเป็นเหยื่อที่ถูกปล่อยของออกมาขายหรือเปล่า

หากเราอ่านหนังสือพิมพ์แล้วไม่คิดอะไรมาก อ่านเพียงฉบับเดียว เล่นหุ้นก็ขาดทุนอยู่แล้ว อย่างน้อย ๆ ต้องอ่าน 2-3 ฉบับขึ้นไป แล้วตรวจสอบข้อมูลดู เวลาเราอ่านหนังสือพิมพ์เราจะให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือของหนังสือพิมพ์ในการที่เราจะใช้มาเป็นข้อมูลข่าวสารในการเล่นหุ้น ดังนี้

ข้อมูลที่เป็นทางการ สรุปข่าวสารข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ประจำวัน ให้น้ำหนักประมาณ 30%

ข้อมูลที่เกิดขึ้นในหน้าหนังสือพิมพ์ ลักษณะหุ้นบางตัวบ้าง กระแสของข่าวบ้าง ทิศทางของตลาดโดยรวมบ้าง ให้น้ำหนักประมาณ 30%

น้ำหนักอีกประมาณ 30% มาจากประสบการณ์นักลงทุนโดยตรง ในการสรุปข้อเท็จจริงของข่าวสาร วิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต

ส่วนอีก 10% ให้น้ำหนักอยู่ที่บรรดานักวิเคราะห์ เจ้าหน้าที่การตลาด

คอลัมน์ดังคมหัน เป็นข้อมูลที่อันตรายมาก ชุบชิบกันว่าหุ่นตัวนั้นตัวนี้เจ้าของจะมาลุย เป็นข่าววงใน คอลัมน์นี้เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้น้อยกว่านักวิเคราะห์ บางครั้งนักข่าวเองได้ยินได้ฟังมาจากนักลงทุนพูดในห้องค้าแล้วนำมาเขียนต่อกันเอง ผู้อ่านได้ข่าวมาจำเป็นต้องฟังหูไว้หู

ในการลงทุนเราจะต้องอ่านข่าวทั้งหมดแล้วนำมาประมวล ว่าข้อมูลข่าวสารที่เรามีอยู่ทั้งหมดนั้นเพียงพอต่อการตัดสินใจใหม่ ถ้าอ่านข้อมูลแล้วยังมีความสับสนอยู่ อย่าเพิ่งซื้อขายหุ้นท่ามกลางความสับสนของข้อมูล ควรซื้อขายหุ้นเมื่อมีความแจ่มชัดระดับหนึ่ง (วีระ ธีรภัทรานนท์, 2538)

การแสวงหาข่าวสาร

ชาร์ลส์ แอตคิน (Charles Atkin , 1973) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารได้จากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (reward value) กับการลงทุนลงแรง (expenditures) และพันธะผูกพัน (liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ สูงกว่าการลงทุนลงแรง หรือการต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น (information seeking) แต่ถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น (information ignoring) ในกรณีนี้ที่บุคคลเห็นว่าการรับข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน เช่น ทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจ หรือความไม่แน่ใจมากขึ้น ก็อาจจะใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น (information avoidance) ในบางครั้ง ถ้าหากว่าความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงหรือไม่รับข่าวสารต้องลงทุนลงแรงมากกว่า การรับข่าวสารนั้น บุคคลอาจจะต้องยอมรับข่าวสารนั้นทั้ง ๆ ที่ไม่เต็มใจ (information yielding)

ชาร์ลส์ แอตคิน ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการการสื่อสารมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือต้องการได้รับข่าวสาร (information) และความบันเทิง (entertainment)

ความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่รู้หรือไม่แน่ใจ (uncertainty) ของปัจเจกบุคคลที่มาจาก

1. การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างระดับความรู้ของปัจเจกบุคคลขณะนั้น กับระดับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (extrinsic uncertainty) ยิ่งเป็นเรื่องที่สำคัญก็ยิ่งอยากมีความรู้ความแน่ใจสูง

2. การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลนั้นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (intrinsic uncertainty)

โดยสรุปแล้ว กล่าวได้ว่า การแสวงหาข่าวสารหรือการเลือกรับข่าวสารนั้น นอกจากเพื่อสนับสนุนทัศนคติหรือความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้มีความรู้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งเพื่อสนองความสนใจส่วนบุคคลและเพื่อความบันเทิงเริงใจด้วย นอกจากนี้การที่บุคคลใดจะตัดสินใจแสวงหาข่าวสาร เจยเมยต่อข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ก็ขึ้นอยู่กับ การประเมินเปรียบเทียบถึงความพยายามที่ใช้และผลตอบแทนในการที่จะรับรู้ข่าวสารใดๆ ด้วย

ในด้านของนักลงทุนรายย่อย การรับรู้ข่าวสารคือช่องทางการทำกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการซื้อขายย่อมมากกว่าการที่จะต้องติดตามข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นนักลงทุนรายย่อยเองย่อมที่จะต้องมีการแสวงหาข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ โดยที่ความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างระดับความรู้ของนักลงทุนรายย่อยขณะนั้น กับระดับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น และความต้องการข่าวสารของนักลงทุนรายย่อยนั้นยังเกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างระดับความรู้ ความเข้าใจของนักลงทุนรายย่อยขณะนั้นกับระดับเป้าหมายของข้อมูลข่าวสารที่ต้องการซึ่งก็ขึ้นอยู่กับระดับความสนใจ ความต้องการส่วนบุคคลของนักลงทุนรายย่อยเอง

นักลงทุนรายย่อยมีการติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจลงทุนเพื่อไม่ให้เกิดผลขาดทุนจากการซื้อขายหลักทรัพย์และเกิดกำไรในการซื้อขายแทน ผลประโยชน์ที่ได้รับย่อมมากกว่าการลงทุนลงแรงติดตามข้อมูลข่าวสาร ส่วนการที่จะเลือกติดตามรับรู้ข้อมูลข่าวสารใดก็ขึ้นอยู่กับว่านักลงทุนรายย่อยต้องการหรือสนใจข้อมูลข่าวสารใด รวมถึงข้อมูลข่าวสารใดที่เกิดขึ้นแต่ตนเองยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ หรือขาดความละเอียดชัดเจนเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจลงทุน โดยส่วนใหญ่ลงทุนจะเลือกรับรู้หรือติดตามข่าวสารที่จะกระทบต่อหลักทรัพย์หรือหมวดหลักทรัพย์ที่ตนเองถือครองอยู่รวมถึงหลักทรัพย์หรือหมวดหลักทรัพย์ที่ตนเองสนใจจะเข้าไปทำการลงทุน

นักลงทุนไม่ว่าประเภทใดหรือนักเก็งกำไรมีจุดมุ่งหมายเดียวกันในการลงทุนในธุรกิจหลักทรัพย์ คือ (คู่แข่ง, 2531) ผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูงที่สุด ไม่ว่าจะในรูปแบบของกำไรจากการซื้อขายหุ้นหรือเงินปันผล นักลงทุนอีกเป็นจำนวนมากยังขาดประสบการณ์ในการลงทุนจึงมักไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะยังขาดการวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์จากข่าวสารที่ถูกเทคนิควิธีการ การตัดสินใจซื้อขายของนักลงทุนบางส่วนจึงเป็นการทำตามบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่คลุกคลีกับตลาดหุ้นมาก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ข่าวสารข้อมูลมีความจำเป็นต่อนักลงทุน

ทุนไม่ว่าจะมาจาก สื่อมวลชน ตลาดหลักทรัพย์ หรือบริษัทสมาชิก ในการตัดสินใจซื้อหรือขาย แต่ละตัว นักลงทุนจะต้องพยายามแสวงหาข่าวสารข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ (ถอดรหัส) ซึ่งผลที่ได้คือการกำหนดทางเลือกว่าจะซื้อหรือขายหุ้นอย่างไรเมื่อใด จากนั้นจะเป็นการประเมินทางเลือกจะเป็นการแสวงหาข้อมูลใหม่ ซึ่งก็จะกลับเข้าสู่กระบวนการสื่อสารอีก

การใช้สื่อและความพึงพอใจ (The uses and the Gratifications Approach)

แนวทางศึกษาในเรื่องการใช้สื่อและความพึงพอใจเป็นการเน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร กล่าวคือ ตัวผู้รับสารเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจนี้ เปลี่ยนความสนใจจากความตั้งใจของผู้สร้างสาร มาเป็นความต้องการของผู้ใช้สาร อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการทางสังคมและจิตวิทยาของผู้ใช้ทฤษฎีนี้อธิบายว่านอกจากความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 อย่างที่มาสโลว์ (Maslow, 1954) กล่าวไว้ คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการความนับถือ และความต้องการความสำเร็จในชีวิตแล้วมนุษย์ยังมีความต้องการอีกอย่างหนึ่งคือความต้องการมีความรู้ความเข้าใจ (Need for Cognition) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบและความเข้าใจสภาวะแวดล้อมของตนเอง ความต้องการที่จะรู้นี้เป็นแรงผลักดันที่มนุษย์เราเรียนมาจากการอยู่ในสังคม การศึกษาแบบนี้เป็นการยอมรับว่ามนุษย์เราสนใจแสวงหาข่าวสารต่างๆ จากสื่อมวลชนไม่ใช่ถูกยัดเยียดข่าวสารให้ดังที่เคยคิดกัน

เฮอร์ซ็อก (Herzog, 1944) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่แม่บ้านได้รับจากการฟังละครวิทยุ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้รับสารเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และเลือกรับเนื้อหาของสารเพื่อสนองความต้องการของตน

ผู้รับสารนั้นไม่ได้เป็นเพียงผู้รับเอาอิทธิพลจากสื่อมวลชนเท่านั้น หากแต่มีบทบาทมากขึ้นไปกว่านั้น จึงโยงไปสู่ความคิดที่ว่าผู้รับสารเลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของสารเพื่อสนองความต้องการของตนทำให้เกิดการวางแนวคิดใหม่ซึ่งถือว่าการสื่อสารนั้นผู้รับสารคือตัวจักรสำคัญในการตัดสินใจโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเป็นหลัก

ปาล์มกรีน และเรย์เบิร์น (Palmgreen and Rayburn, 1981) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจที่ได้รับจากรายการข่าวโทรทัศน์ พบว่า ความคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์ในด้านความรู้ข่าวสารเพื่อการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ในด้านความต้องการรู้ข่าวสารเพื่อการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ เพื่อความบันเทิง เพื่อการติดต่อระหว่าง

บุคคล และปฏิกริยาจากสังคม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากการชมโทรทัศน์

ไรท์ (Wright, 1975) ได้วิจัยเกี่ยวกับผู้รับสารในอนาคตน่าจะได้รับการสนับสนุนโดยตรงในเรื่องหน้าที่อันสำคัญของสื่อมวลชน การได้รับประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้สื่อที่สื่อมวลชนเป็นผู้กำหนดให้ สื่อมวลชนนั้นควรจะมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับสารด้วย

เวนเนอร์ (Wenner, 1986) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังหรือความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์ พบว่า ความพึงพอใจที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการชมรายการโทรทัศน์ โดยสัมพันธ์กับความคาดหวังในเรื่องเดียวกัน และไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในเรื่องต่างกัน

ต่อมา แคทซ์และคณะ (Katz and Others, 1973) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ โดยศึกษาข้อมูลซึ่งเก็บจากผู้ใช้อสื่อในประเทศอิสราเอลงานวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจขั้นพื้นฐาน และความพยายามที่จะประดิษฐ์เครื่องมือในการวัดมากกว่าที่จะเป็นการศึกษาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานใดๆ เนื่องจากเป็นงานวิจัยชิ้นแรกที่มีลักษณะของการวิจัยการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (The Uses and Gratifications) ถือว่าเป็นต้นแบบของการวิจัยในแนวนี้

แคทซ์ และคณะ ได้สร้างมาตรวัดความต้องการทางด้านจิตวิทยา และสังคมของมนุษย์ (The Social and Psychological Needs) และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้น โดยนำเอาองค์ประกอบ 3 อย่างมารวมกันเข้าเป็นความต้องการในด้านต่าง ๆ องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ได้แก่

1. Mode คือแบบหรือลักษณะของความต้องการ เช่น
 - 1.1 ต้องการให้เพิ่มมากขึ้น
 - 1.2 ต้องการให้ลดน้อยลง
 - 1.3 ต้องการให้ได้มา
2. Connection คือลักษณะจุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลกับสิ่งภายนอก คือ
 - 2.1 การติดต่อเพื่อรับข่าวสาร ความรู้
 - 2.2 การติดต่อเพื่อความพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์
 - 2.3 การติดต่อเพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคงและสถานภาพ
 - 2.4 การติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์
3. Referent คือบุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์เียงการติดต่อไปสู่ ได้แก่

- 3.1 ตนเอง
- 3.2 ครอบครัว
- 3.3 เพื่อนฝูง
- 3.4 สังคม รัฐบาล
- 3.5 ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม
- 3.6 โลก
- 3.7 สิ่งอ้างอิงภายนอกอื่นๆ ที่มีความหมายนับลบล

จากองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้แคทซ์และคณะได้สร้างข้อความแสดงความต้องการ (Needs) ของบุคคลขึ้นเป็นจำนวน 35 ข้อความ ซึ่งให้เห็นถึงความต้องการของบุคคล ซึ่งสามารถใช้สื่อต่างๆตอบสนองให้ความพึงพอใจ(Gratifications)ได้ การสร้างข้อความแสดงความต้องการทำได้โดยผนวกรองค์ประกอบแต่ละด้านดังกล่าว เช่น การผนวกข้อ 1.1 2.4 และ3.2 หมายถึงความต้องการที่จะเพิ่มพูนการติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับครอบครัวซึ่งจะเขียนเป็นภาษาธรรมดาที่เข้าใจง่ายขึ้นคือความต้องการที่จะใช้เวลาอยู่กับครอบครัวของตน และผนวกข้อ 1.2 2.4 และ 3.1 คือ ความต้องการที่จะลดการติดกับตนเอง นั่นคือความต้องการที่จะหลีกเลี่ยง (Escape) จากสภาวะที่เป็นจริงในโลก ชื่อสื่อเพื่อความบันเทิง จะสามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้

แคทซ์และคณะ นำข้อความซึ่งความต้องการของบุคคลจำนวน 35 ข้อความมาสร้างมาตราวัด (Rating Scale) ระดับของการตระหนักในความสำคัญของความต้องการแต่ละอย่างของบุคคล (Individual's Need Salience) โดยใช้มาตราวัด 4 ระดับ ได้แก่(1) สำคัญมาก (2) สำคัญพอใช้ (3) ไม่ค่อยสำคัญ (4) ไม่สำคัญเลย ทั้งนี้ให้ชาวอิสราเอลเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยให้จัดลำดับความสำคัญของความต้องการที่แตกต่างนี้ ซึ่งแคทซ์และคณะค้นพบว่าความต้องการเกี่ยวกับตนเอง และความต้องการเกี่ยวกับบุคคลอื่นและสิ่งอื่นๆ ถูกจัดความสำคัญต่างกันโดยผู้ให้สัมภาษณ์ต่างกลุ่มกันอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบตัวที่สาม กลุ่มอ้างอิง (Referent) ซึ่งได้แก่ ตนเอง และบุคคลอื่นๆ และสิ่งอื่นๆ ที่บุคคลเชื่อมโยงด้วย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ชี้ให้เห็นมิติของความต้องการที่ต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างบุคคลต่างกลุ่มกัน

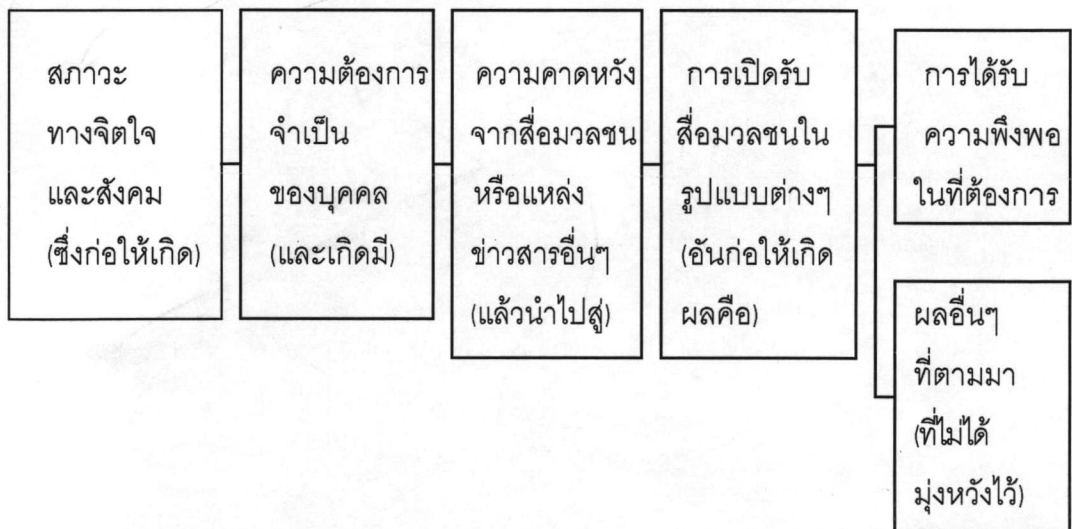
นอกจากนี้ แคทซ์และคณะยังได้วัดระดับความพอใจ (Gratifications) ที่ผู้รับสารได้รับจากสื่อประเภทต่างๆ โดยใช้วิธีการคล้ายคลึงกันคือสร้างมาตราวัดความพอใจที่สื่อมวลชนแต่ละประเภทอันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์ ให้แก่ผู้รับข่าวสาร ตัวอย่างมาตราวัดความพอใจ เช่น "โทรทัศน์" สามารถช่วยในการสนองความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารความเป็นไปในโลกอย่างไร (1) ช่วยได้มาก (2) ช่วยได้พอสมควร (3) ไม่ค่อยช่วยนัก (4) ไม่ได้ช่วย

เลย และยังถามด้วยว่าถ้าสื่อเหล่านี้ไม่ได้ให้ความพอใจตามที่ต้องการแล้วมีอะไรบ้างที่สนองความต้องการเหล่านั้นได้ (ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534)

ผลของการวิจัยพบว่า ชาวอิสราเอลให้ประโยชน์ของแหล่งสนองความพึงพอใจที่ไม่ใช่สื่อ เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง แต่คนเหล่านี้ก็ได้จัดอันดับว่า สื่อมีส่วนช่วยพอสมควรในการสนองความต้องการต่างๆ โดยเฉพาะบุคคลที่ค่อนข้างสันโดษที่ไม่ค่อยติดต่อกันอย่างใกล้ชิดกับบุคคลอื่นๆ

แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจคือการศึกษาสัมพันธ์เกี่ยวกับ

1. สภาวะทางสังคมและจิตใจซึ่งก่อให้เกิด
2. ความต้องการจำเป็นของบุคคล และเกิดมี
3. ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ แล้วนำไปสู่
4. การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆกัน อันก่อให้เกิดผลคือ
5. การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการและ
6. ผลอื่นๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่เจตนาไว้ก็ได้ (พีระ จิรโสภณ, 2530)

*ภาพที่1 แบบจำลองอธิบายการใช้สื่อเพื่อสนองความพึงพอใจ

แบบจำลองที่แคทซ์และคณะ สร้างขึ้นอธิบายได้ดังนี้ คือสภาวะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน ก่อให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกันไป และความต้องการที่แตกต่างกันนี้ทำแต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้ต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นลักษณะ

ของการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันไป ขั้นสุดท้ายคือความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อจะต่างกันออกไป ดังนั้น ทฤษฎีหรือแบบจำลองนี้จึงเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมของการใช้สื่อว่า มีความสัมพันธ์กับความต้องการของมนุษย์ และการสนองความพึงพอใจของมนุษย์

นักลงทุนรายย่อยจะมีสภาวะทางจิตใจและสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน และเกิดมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ ซึ่งนำไปสู่การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความพึงพอใจที่ต่างกันออกไป

ในช่วงระยะเวลาหลายปีมานี้ สื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์เกิดขึ้นมากมาย ทำให้ผู้คนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหุ้นมากกว่าแต่ก่อน นักลงทุนเองก็เช่นกันมีความพิถีพิถันในการลงทุนมากกว่าแต่ก่อน ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพของนักลงทุนทั้งสิ้น

คุณภาพของนักลงทุนเห็นได้ชัดผ่านการพัฒนาคุณภาพของสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับหุ้น ในอดีตนั้นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหุ้นและราคาเปิด ราคาปิด แต่ต่อมาก็พัฒนาขึ้นจนกระทั่งตารางแสดงการซื้อขายรายวันในหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ สามารถบ่งชี้อะไร ๆ ได้มากมาย สามารถนำเอามาวิเคราะห์ได้อย่างดี นอกจากนั้นข้อมูลข่าวสารที่เวดล้อมอยู่ก็มีการพัฒนาไปมาก มีการแข่งขันกันเสนอข่าวสาร ซึ่งการเสนอก็คือหลากหลายรูปแบบ ทั้งในแง่ของการเสนอปัจจัยพื้นฐาน การเสนอในรูปแบบของบทความรายงาน หรือข่าวสารประจำวัน ตลอดจนการนำเอาหุ้นเด่น ๆ มาทำการวิเคราะห์ทางเทคนิค ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เคยมีอยู่เลยในอดีต

สมัยก่อนตอนตลาดหลักทรัพย์เปิดใหม่ ๆ หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจก็เป็นสิ่งใหม่สำหรับสังคมเช่นกัน ชาวจากตลาดหุ้นนั้นดูคล้าย ๆ กับเป็นชาวแจกของหนังสือแนวธุรกิจมากกว่าที่จะมีใครคิดทำกันอย่างจริงจัง ได้มาจากตลาดหลักทรัพย์อย่างไรก็ลงไปอย่างนั้น ผ่านมานานหลายปีจึงได้เห็นหนังสือพิมพ์ด้านหุ้นตีพิมพ์ออกมา แต่กระนั้นก็ตามความหนักแน่นของเนื้อหาและความหลากหลายก็ยังไม่ปรากฏ

จนกระทั่งหุ้นเริ่มเข้าสู่กระแสสูงในปี 2530 ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับหุ้นก็ยังมีน้อยมาก และความรู้ความเข้าใจของคนที่เข้าไปเล่นหุ้นก็มีอยู่น้อยเช่นกัน ในช่วงนี้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจมีมากขึ้น รวมทั้งมีหนังสือพิมพ์ธุรกิจรายวันเกิดขึ้น แต่การเติบโตของตลาดหุ้นได้ทำให้สื่อต่าง ๆ ต้องเรียนรู้ไปพลาง นำเสนอไปพลาง จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซียตลาดทั้งตลาดถูกระทบอย่างหนัก หุ้นเล่นยากขึ้น ต้องอาศัยความรู้และข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ในขณะที่จำนวนนักเล่นหุ้นเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้ตลาดหนังสือหันมาเอาใจและแย่งชิงตลาดส่วนนี้ ช่วงนี้

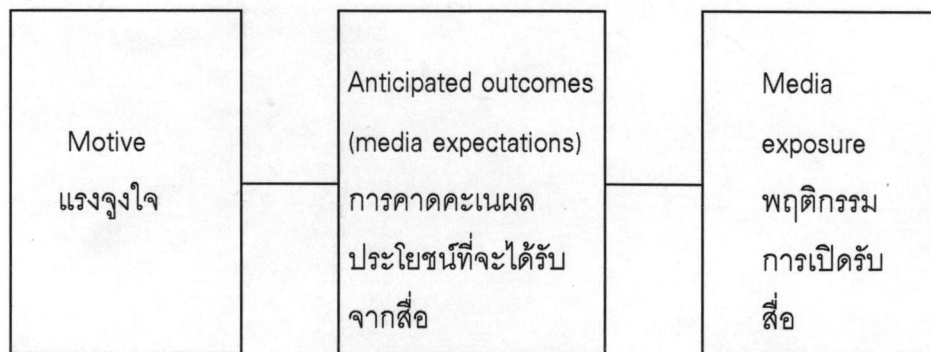
จึงเป็นช่วงที่สื่อต่าง ๆ มีการพัฒนาตนเองขึ้นอย่างรวดเร็ว และยังพัฒนาต่อเนื่องกันมาจนทุกวันนี้ (สร้อยัญญา พาณิชย์กุล, 2536)

ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ (Expectancy Theory)

ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ ใช้แนวทางการอธิบายพฤติกรรมผู้รับสาร คือเน้นการใช้สื่อว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย และเหตุผลโดยที่พฤติกรรมของมนุษย์ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ เนื่องจากก่อนมนุษย์จะลงมือทำอะไรที่จะต้องวาดภาพไว้ในใจก่อนแล้วว่่าคือสิ่งที่ตนต้องการจะทำ นักวิชาการสื่อสาร จึงได้นำแนวทฤษฎีนี้มาใช้กับพฤติกรรมการเปิดรับสารของมนุษย์

แนวทฤษฎีพฤติกรรมและแรงจูงใจมีพื้นฐานหลักอยู่ 3 ประการ คือ

1. พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นอิสระ ไม่เพียงแต่อิสระที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เท่านั้น หากแต่ยังมีอิสระที่จะให้ความหมายส่วนตัวกับพฤติกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ กล่าวคือไม่จำเป็นต้องมีความคิดเห็นเหมือนกับคนอื่น ๆ
2. แม้ว่าจะมีแรงจูงใจบางอย่างอยู่ภายในมนุษย์ แต่เราควรเลือกศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่ผู้รับสารสามารถอธิบายความหมาย และวัตถุประสงค์ที่แสดงพฤติกรรมนั้นๆ ออกมา
3. สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับแนวทฤษฎีนี้คือ อนาคต อนาคตที่ผู้รับสารสามารถมองเห็น นั่นคือ ผู้รับสารสามารถคาดการณ์ได้ว่าหากพฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้น จะมีสิ่งใดเกิดขึ้นตามมาบ้างในอนาคต ด้วยเหตุนี้คำว่า ทฤษฎีความคาดหวัง จึงถูกนำมาใช้กับแนวทฤษฎีนี้ เมื่อได้นำเอามาใช้ศึกษาเกี่ยวกับผู้รับสาร และพฤติกรรมการสื่อสาร

ภาพที่ 2 แบบจำลองของทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ

Mcquail และ Gurevitch (1974) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทฤษฎีนี้ว่าในการนำแนวทฤษฎีนี้มาประยุกต์ใช้กับการศึกษาผู้รับสารนั้น พฤติกรรมการเปิดรับสื่อถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมอิสระ ซึ่งผู้รับสารแสวงหาเพื่อจะให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ฉับพลัน (immediate benefits) หรือผลประโยชน์ที่จะตามมาในอนาคต (delayed benefits) ซึ่งล้วนแต่เป็นผลประโยชน์ที่ผู้รับสารมองเห็นและต้องการ ในการนี้นักวิจัยมักจะไม่ตั้งสมมติฐานไว้ก่อนว่าอะไรคือ “สาเหตุ” ของพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็เหตุผลส่วนตัว หรือเหตุผลมาจากสถานการณ์เฉพาะหน้า ทฤษฎีนี้ต้องการจะจำกัดหลักการอิทธิพลภายนอกที่มีต่อพฤติกรรมของผู้รับสารตามหลักการกฎธรรมชาติ (covering law หรือ deterministic approach) โดยยึดแต่เพียงหลักการใหญ่ที่ว่า ผู้รับสารเป็นผู้กระทำ (actor) ผู้มีภาพในใจแล้วว่า เขากำลังทำอะไรอยู่

Mcquail และ Gurevitch ยังได้เสนอว่า เมื่อหลักการทั้งหลายของแนวคิดพฤติกรรมและแรงจูงใจหรือทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อได้ถูกนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้รับสารจากสื่อมวลชน แนวทางปฏิบัติมักจะเป็นดังนี้

1. ใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบว่าทำไมผู้รับสารจึงเปิดรับสื่อต่างๆ ผู้รับสารจะรู้ตัวว่าแรงจูงใจของตนคืออะไร คำตอบที่ได้มักจะเป็นคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้รับสาร
2. อย่าด่วนสรุปว่าพฤติกรรมทุก ๆ อย่างมีความหมายได้ความหมายเดียว ผู้รับสารแต่ละคน อาจให้ความหมายประสบการณ์เดียวกันแตกต่างกันไป โดยมักนำเอาความเห็นส่วนตัว เข้าไปปะปนในการให้ความหมายด้วย จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ตอบคำถามในแบบสอบถาม (หรือเครื่องมือแบบอื่น ๆ) อธิบายความหมายของตนประกอบด้วย
3. เมื่อถามคำถาม พยายามค้นหาคำตอบจากผลที่ผู้รับสารคาดว่าจะได้รับ (anticipated outcomes) จากการเปิดรับสื่อมวลชน พยายามมุ่งไปที่ผลในอนาคตไม่ใช่ผลในอดีต
4. พยายามตีกรอบของคำถามให้อยู่ในขอบเขตของประสบการณ์ทางด้านการสื่อสารเท่านั้น สิ่งอื่น ๆ เช่น บุคลิกภาพ สถานการณ์ชีวิต หรือประสบการณ์ในอดีตนั้น มีความสำคัญน้อยกว่า สิ่งที่ผู้รับสารปัจจุบันมองเห็นว่าจะได้จากสื่อมวลชน (ในอนาคต)

นอกจากนี้ การนำแนวทฤษฎีนี้ไปใช้ยังมักทำให้ผู้วิจัยหันมานิยมใช้เทคนิคการวิจัยที่ส่งเสริมให้ผู้ตอบพยายามให้ความคิดเห็นส่วนตัว ต่อประสบการณ์การใช้สื่อมวลชนให้มากที่สุด เนื่องจากหลักการที่เชื่อว่าผู้รับสาร รู้ตัวว่ามีทางเลือกอิสระ ทำให้ต้องพยายามหยิบยกเอาสถานการณ์ที่แน่ใจว่าผู้รับสารรู้ตัวว่ามีความคาดหวังจากสื่อและสถานการณ์ การเปิดรับสารที่หยิบยกมากล่าวถึงก็มักเปิดโอกาสให้ได้พูดถึง เนื้อหาของสื่อในด้านต่างๆ เนื้อหาเหล่านี้มักจะ

เป็นตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังที่ผู้รับสารมีต่อสื่อ ผู้รับสารที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับสื่อมักจะเป็นผู้รับสารประจำ มิใช่แต่เพียงเปิดรับแบบผ่านๆ ไม่ใส่ใจ การใช้เทคนิค การตั้งคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังจึงมักใช้เนื้อหาของสื่อมาเป็นตัวแปรด้วย และนักวิชาการสื่อสารที่ศึกษาวิจัยแนวทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจก็นิยมใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลแบบนี้ด้วยเช่นเดียวกัน

จากแนวทฤษฎีนี้พบว่า นักลงทุนรายย่อยจะมีแรงจูงใจในการคาดคะเนผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสื่อ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ฉับพลัน หรือผลประโยชน์ที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งล้วนแต่เป็นผลประโยชน์ที่นักลงทุนมองเห็นและต้องการ ซึ่งเกิดจากการได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อก่อให้เกิดผลกำไรติดตามมา จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อ

จากการศึกษาของ วัลลภ โรจนศิริวิณิชย์ (2527) เรื่อง “การพยากรณ์และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์” ผู้วิจัยพบว่า ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าการซื้อขายมาก โดยที่ผู้เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ส่วนใหญ่เชื่อว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ราคาหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงได้แก่กำไรจากการดำเนินงานของกิจการและเงินปันผลต่อหุ้น

ในด้านของสถานการณ์ที่มีส่วนในการตัดสินใจซื้อ มาก ปรากฏว่าผู้ซื้อขายหลักทรัพย์จะตัดสินใจซื้อ มากเมื่อคาดว่ากิจการจะมีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและบริษัทประกาศจ่ายเงินปันผลเพิ่มขึ้นจะจูงใจให้ซื้อหลักทรัพย์นั้นมาก ถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากธนาคารลดลงมีส่วนให้ซื้อปานกลาง

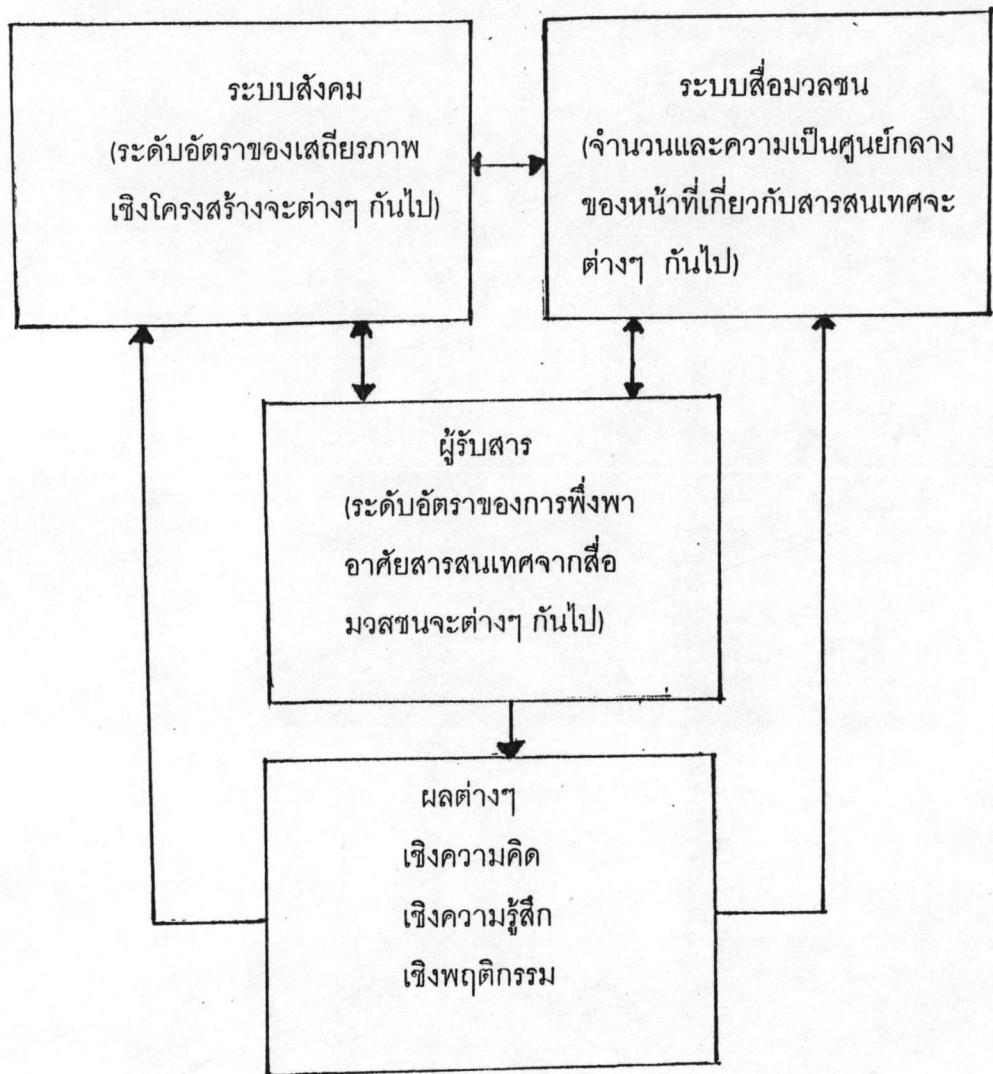
ผู้ซื้อขายหลักทรัพย์ที่สำรวจทุกท่านถือหลักทรัพย์มากกว่า 1 หลักทรัพย์ ส่วนการติดตามข้อมูลราคาหุ้นทุกวันให้ประโยชน์มากกว่าอาทิตย์ละ 1 วัน แต่สำหรับผู้ซื้อขายในฐานะนักลงทุนแล้วอาจไม่จำเป็นต้องติดตามราคาทุกวัน

จากการศึกษาของ นินนาท เจริญเลิศ (2532) เรื่อง “ปัจจัยกำหนดการลงทุนในหลักทรัพย์และแนวทางการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ในอนาคต” โดยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลและตลาดหลักทรัพย์ใช้ในการควบคุมและส่งเสริมการลงทุนในหลักทรัพย์ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการลงทุนในหลักทรัพย์ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการธุรกิจหลักทรัพย์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ตลาดหลักทรัพย์ได้ให้ความสำคัญในด้านการเพิ่มปริมาณหลักทรัพย์ การระดมทุนจากต่างประเทศ และการเพิ่มประสิทธิภาพของเทคโนโลยีมากขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่การปรับปรุงในด้านบุคลากรสถานที่ เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมและส่งเสริมการซื้อขาย ฯลฯ ยังคงต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้น

สำหรับปัจจัยที่กำหนดการลงทุนในหลักทรัพย์ในความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะการเมืองทั้งในและต่างประเทศ ผลการดำเนินงานของธุรกิจ ตลอดจนอายุและอุปนิสัยของนักลงทุนเป็นสำคัญ

แบบจำลองเชิงพึ่งพาว่าด้วยผลของการสื่อสารมวลชน (A dependence model of mass media effects)

แบบจำลองตามที่ได้อธิบายไว้โดยบอลล์-โรคส์ และเดอเฟลอร์ (1976) มีสาระสำคัญพุ่งเป้าไปที่สภาพเงื่อนไขเชิงโครงสร้างของสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนดโอกาสที่จะเกิดขึ้นของผลจากสื่อมวลชน โดยพื้นฐานแล้ว แบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองเชิงโครงสร้างสังคม ซึ่งเริ่มต้นขึ้นจากแนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของสังคมสมัยใหม่ (หรือสังคมมวลชน) ซึ่งสื่อมวลชนอาจถูกพิจารณาว่าเป็น “ระบบสารสนเทศซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญอยู่ในกระบวนการของการร่างไว้ การเปลี่ยนแปลง และการขัดแย้ง ของกิจกรรมเชิงสังคมในระดับของสังคมตลอดจนระดับกลุ่มและระดับปัจเจกบุคคล”

ภาพที่ 3 แบบจำลองเชิงพึ่งพาของบอลล์-โรคิช และเดอเฟลอร์ แสดงให้เห็นการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสังคมสื่อมวลชน ผู้รับสาร และผลของการสื่อสาร (จากบอลล์-โรคิช และเดอ-เฟลอร์ 1976)

น่าจะเป็นไปได้ว่า ความคิดดั้งเดิมที่สำคัญมากที่สุด ตามที่แสดงไว้ในแบบจำลองนี้ ก็คือ ในสังคมสมัยใหม่ สมาชิกผู้รับสารจะต้องพึ่งพาอาศัยแหล่งที่มาของสารสนเทศจากสื่อมวลชน เพื่อให้ตนได้รับความรู้ และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของตน ลักษณะและอัตราของการพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับบรรดาสภาพเงื่อนไขเชิงโครงสร้างต่างๆ แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ประการแรก จะเกี่ยวกับระดับอัตราที่สังคมอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลง การขัดแย้ง หรือการขาดเสถียรภาพ และประการที่สอง จะเกี่ยวกับระดับอัตราที่สื่อมวลชนนั้น โดยที่จริงแล้ว จะต้องทำหน้าที่ต่างๆ เกี่ยวกับสารสนเทศอันเป็นหน้าที่หลักและไม่เหมือนใคร แบบจำลองนี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างกลุ่มตัวแปรกลุ่มสำคัญสามกลุ่ม และแบบจำลองนี้จะชี้ให้เห็นถึงลักษณะสำคัญต่างๆ ของผลของการสื่อสาร ซึ่งขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรทั้งสามนี้

ข้ออภิปรายตามแบบจำลองนี้ ได้บ่งชี้ถึงผลของการสื่อสารบางประการซึ่งอาจนำมาใช้ประโยชน์เป็นแนวทางการศึกษาพิจารณา อาจสรุปได้ ดังนี้

(ก) ในด้านความคิด

การทำให้เกิดความกำกวมและการตัดสินใจกำกวม

การก่อให้เกิดทัศนคติ

การกำหนดเรื่องพิจารณา

การขยายระบบความเชื่อของบุคคล

การทำความแจ่มชัดเกี่ยวกับค่านิยม

(ข) ในด้านความรู้สึก

การทำให้เกิดความกลัวและความวิตกกังวล

การเพิ่มหรือการลดกำลังใจ (การทำให้หมดความรู้สึกผูกพัน)

(ค) ในด้านพฤติกรรม

การเร่งเร้าให้ลงมือกระทำ หรือ หยุดยั้งการกระทำ

การก่อให้เกิดประเด็นปัญหา หรือ การตัดสินใจประเด็นปัญหา

การบรรลุถึง หรือการจัดให้มียุทธวิธีเพื่อการลงมือปฏิบัติ

การทำให้เกิดพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์สุขของผู้อื่น

ในการตีความแบบจำลองนี้ จำเป็นจะต้องระลึกไว้ว่า ส่วนประกอบสำคัญสามส่วน คือ กลุ่มผู้รับสาร ระบบสื่อมวลชน และระบบสังคม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แม้ว่าธรรมชาติของความสัมพันธ์กันนี้จะต่างๆ กันไปสำหรับสังคมหนึ่งกับอีกสังคมหนึ่ง ส่วนประกอบแต่ละส่วนก็ยังคงอาจต่างๆ กันไปด้วย อันจะมีผลโดยตรงที่ทำให้ผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไป

ระบบสังคม จะต่างกันไปตามระดับอัตราแห่งเสถียรภาพของสังคมนั้นๆ สังคมอาจตั้งขึ้นอย่างมั่นคง แต่ดำเนินไปโดยผ่านวิกฤตการณ์บ้างเป็นครั้งคราว หรือเช่นในกรณีของประเทศที่กำลังพัฒนา สังคมอาจจะอยู่ในสภาพของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยทางกลับกัน สังคมอาจจะตั้งขึ้นอย่างแข็งแรง แต่ต้องประสบกับการถูกทำลายให้พินาศจนกว่า ควรที่จะตั้งขึ้นและดำรงอยู่เช่นนั้นต่อไป ภายใต้สภาพการณ์ต่างๆ เช่นนั้น ก็มักจะมีจุดมุ่งหมายใหม่ที่จะต้องกำหนดขึ้น มีทัศนคติที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีค่านิยมเก่าที่จะต้องย้ายถิ่น หรือมีค่านิยมใหม่ที่จะต้องส่งเสริมต่อไป สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทั้งหมดจะเป็นตัวเร่งเร้าทั้งการให้และการรับสารสนเทศ

กลุ่มผู้รับสาร จะต่างกันไปเมื่อพิจารณาพร้อมกับระบบสังคมและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ บางกลุ่มอาจดำรงอยู่โดยเป็นฝ่ายได้ ในขณะที่บางกลุ่มอาจเป็นฝ่ายเสีย แต่ก็จะมีการพึ่งพาสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นแหล่งสารสนเทศและเป็นผู้นำในระดับต่างๆ กันไป โดยทั่วไปแล้ว ชนชั้นนำในสังคมจะมีอำนาจควบคุมเหนือสื่อมวลชน มีโอกาสเข้าถึงสื่อมวลชนได้มากกว่าและจำเป็นต้องพึ่งพาสื่อมวลชนน้อยกว่าผู้ที่มิใช่ชนชั้นนำในสังคม ชนชั้นนำจะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งสารสนเทศจากผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ที่มีความรู้มากกว่า ถ้าหากไม่มีการจัดองค์การอย่างเหมาะสมไว้โดยเฉพาะแล้ว ผู้ที่มิใช่ชนชั้นนำก็จะต้องฝากความเชื่อไว้กับสื่อมวลชน หรือมิฉะนั้นก็ฝากไว้กับแหล่งข่าวสารส่วนบุคคลที่ไม่ใคร่จะรู้ความจริงที่ถูกต้องเท่าใดนัก

สื่อมวลชน จะต่างกันไปในแง่ปริมาณ ความหลากหลาย ความเที่ยงตรง และความเป็นที่ยอมรับ ภายใต้เงื่อนไขบางประการหรือในบางสังคมสื่อมวลชนจะมีความสำคัญมากขึ้นในการให้ข่าวสารทางสังคม และทางการเมือง ยิ่งกว่าในบางสังคม นอกจากนี้ ยังมีความหลากหลายทางการหน้าที่สำหรับสื่อมวลชน ซึ่งไม่อาจจะทำได้สมบูรณ์เสียกัน (Denis Mcquail and Sven Windahl , 1981)

นักลงทุนรายย่อย จะต้องพึ่งพาอาศัยข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนเพื่อทำให้ตนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและในสิ่งที่ตนเองต้องการทราบ โดยลักษณะและอัตราของการพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพเงื่อนไขเชิงโครงสร้างต่าง ๆ

อาทิเช่น ในด้านของสภาพตลาด ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสภาพตลาดปกติ สภาพตลาดคึกคัก สภาพตลาดซบเซา และสภาพตลาดวิกฤต นักลงทุนรายย่อยเองก็ย่อมที่จะมีความต้องการข้อมูลข่าวสารในแต่ละประเภทในแต่ละสภาพตลาดแตกต่างกันออกไป

ในด้านระบบสังคม ปัจจัยหลายๆอย่างเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมืองในประเทศหรือต่างประเทศ ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพสังคม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพตลาดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นช่วงตลาดปกติ ตลาดซบเซา ตลาดคึกคัก และตลาดวิกฤต ในตลาดแต่ละสภาพนักลงทุนก็ย่อมที่จะต้องการข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เข้ามากระทบต่อสภาพตลาดนั้นๆ เช่น ในช่วงสภาพตลาดวิกฤตจากเหตุการณ์ด้านความวุ่นวายทางการเมืองระหว่างประเทศ นักลงทุนก็จะให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อข่าวทางด้านเหตุการณ์ที่มีเข้ามา

ในด้านสื่อมวลชน จะมีการนำเสนอเนื้อหาแตกต่างกันไปทั้งในแง่ของปริมาณและเนื้อหา ประเภทเนื้อหา ซึ่งแบ่งแยกออกไปตามแต่ชนิดของสื่อ ขึ้นอยู่กับตัวนักลงทุนเองว่าจะเปิดรับสื่อประเภทใดที่ให้ในสิ่งที่เกิดประโยชน์สูงสุดในช่วงเวลาขณะใดขณะหนึ่ง รวมถึงการพิจารณาว่าสื่อใดมีคุณภาพมากน้อยและมีความน่าเชื่อถือมากเพียงพอหรือไม่

ในด้านผู้รับสารหรือนักลงทุนรายย่อย มีการพึงพาข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ด้านเพศ ระดับความรู้หรือระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ รวมถึงลักษณะการลงทุนของนักลงทุนเอง เช่นนักลงทุนที่เป็นนักลงทุนระยะสั้น อาจจะมีการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารแตกต่างกับนักลงทุนระยะยาว

จากระบบสังคม สื่อมวลชนและกลุ่มผู้รับสาร ได้ก่อให้เกิดผลของการสื่อสารดังนี้ ในด้านความคิด นักลงทุนจะเกิดการกำหนดเรื่องพิจารณาและทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารในด้านความรู้สึก นักลงทุนอาจจะเกิดความรู้สึกวิตกกังวลหรือเกิดความมั่นใจในการลงทุนขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ในด้านพฤติกรรม นักลงทุนจะมีการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือหยุดการซื้อขายหลักทรัพย์

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ดังนี้

การที่นักลงทุนจะมีการเลือกเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารใด ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ทัศนคติ สังคม ปัจจัยส่วนบุคคล หลังจากนั้นจะมีการเลือกรับรู้หรือตีความตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ของนักลงทุนเอง ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ประสบการณ์หรือความต้องการในขณะนั้น ขั้นสุดท้ายจะเป็นกระบวนการเลือกจดจำ โดยนักลงทุนจะเลือกจดจำเฉพาะข่าวสารในส่วนที่ตนเองสนใจหรือต้องการ

ในด้านการแสวงหาข่าวสาร การที่นักลงทุนมีการแสวงหาข่าวสาร เพราะพบว่าผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับนั้นมากกว่าการที่ต้องลงทุนลงแรงไป และเป็นเพราะต้องการทราบถึงข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆ รวมถึงการต้องการทราบถึงรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารที่ตนเองต้องการ

นักลงทุนรายย่อยจะมีการใช้สื่อและความพึงพอใจแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานะทางจิตใจและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดมีความต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุน จึงเกิดความคาดหวังว่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากการเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ

ในด้านความคาดหวังจากสื่อ นักลงทุนจะเกิดแรงจูงใจในการคาดคะเนผลประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อ

ในด้านการพึ่งพา นักลงทุนจะมีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันออกไป ดังนี้ สภาพสังคมในที่นี้ แบ่งออกเป็นสภาพตลาดต่างๆ เช่น สภาพตลาดปกติ ตลาดขาขึ้น ตลาดดิ่งคัก และตลาดวิกฤต โดยมีการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับตัวนักลงทุนเองว่ามีปัจจัยแวดล้อมสภาพใด

สมมติฐานการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและผลการศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อทดสอบในการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทางด้านเพศและรายได้ของนักลงทุนรายย่อย ทำให้พฤติกรรมกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน
2. ลักษณะการลงทุนที่แตกต่างกันทางด้านประสบการณ์และประเภทนักลงทุนของนักลงทุนรายย่อย ทำให้พฤติกรรมกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน
3. ความต้องการการใช้ประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ ทำให้พฤติกรรมกรรมการใช้ประโยชน์และการเปิดรับสื่อของนักลงทุนรายย่อยแตกต่างกันด้วย
4. ความต้องการข้อมูลข่าวสารในช่วงสภาพตลาดต่าง ๆ ทำให้พฤติกรรมกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของนักลงทุนรายย่อยแตกต่างกันด้วย